



KAMP LAREN EN DE KOLONEL PALMKAZERNE

Buurtschap Crailo was militair terrein

NAARDEN Waar nu in de gemeentes Laren, Hilversum en Gooise Meren gebouwen worden gesloopt, verbouwd of ontwikkeld ten behoeve van woningbouw, kleine bedrijven en natuur, was eerst militair terrein. Naast elkaar lagen Kamp Laren en de Kolonel Palmkazerne.

Het oorspronkelijke kamp Laren ontstond in 1847 toen Amsterdamse soldaten hier kwamen oefenen. Later werd het onderdeel van het garnizoen Naarden. Een groot tentenkamp bood de eerste jaren plaats aan maximaal tweeduizend infanteristen. De militairen die in 1885 in het kamp van Laren gelegerd waren, hielden oefeningen in de vestingwallen van Naarden. In 1891 werd het kamp aangepast ten behoeve van leerlingen van middelbare scholen die een opleiding van drie weken kregen. In die periode moesten zij wel een uniform dragen. Het tuniek was donkerblauw met zeven knopen, de kampmuts was van donkerblauw laken met ovale ronde bol en de kampbroek van geel keper. De opleiding kon leiden tot geoefend soldaat, korporaal of sergeant.

Eerste wereldoorlog

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Nederland neutraal. Er was wel een algehele mobilisatie. Officieren sliepen toen in Hotel Hamdorff in Laren. Zo'n duizend soldaten waren gelegerd in een kamp aan de Rijksweg. Zij sliepen in tenten die in strakke rijen op het terrein waren opgesteld. Naast iedere tent

stond een bakje dat dienst deed als wastafel, een groene emmer met water en een zeepbakje. Elke tent was verdeeld in een zitgedeelte en een slaapgedeelte voor maximaal 16 manschappen. Later kwam er een manschappenkantine. Als men op oefening ging op de heide werd er een veldkeuken gebruikt. Trehonden trokken in 1917 de mitrailleurkarren. Voor het klaar maken van het eten kreeg men hulp van inwoners van Laren. Na hundensttijd speelden (en gokten) de manschappen met kaarten. Hun soldij werd uitbetaald voor de tent of in de kantine. Vanwege de toenemende dreiging vanuit Duitsland was het nodig om de vesting Naarden beter te

beschermen. Daarom kwam er een linie van 6 schansen vanaf de Zuidoostkust bij Huizen tot het einde van de Laarderweg in Bussum met daarvoor een droge gracht en prikkeldraadversperringen. Een van die schansen lag bij Kamp van Laren.

Pas in de jaren rond 1920 kwamen de eerste houten barakken. Elke vier weken arriveerden er zo'n vijftienhonderd soldaten uit het hele land om te oefenen en soms – als er geld voor was – met scherp te schieten. Het kamp was open van april tot oktober, in de winter was het gesloten. Het kamp was toen het oefenterrein voor de Landstorm (een leger van bewapende burgers, dat opgericht werd ter ondersteuning van het reguliere leger). In 1926 werd het een herhalingskamp voor de infanterie en in 1936 voor de opleiding kaderbataljon. Na de oorlog, in 1945 werd het kamp tot 1951 gebruikt voor het interneren van politieke delinquenten (lees: NSB-ers en andere collaborateurs).

Kolonel Palmkazerne

In de jaren dertig, toen er weer oorlogsdreiging was vanuit Duitsland, kwamen er in heel Nederland nieuwe kazernes. Gekozen werd voor een zogenaamd paviljoenstelsel: rond een centrale exercitie- en appèlterrein werden legeringsgebouwen gegroepeerd: zes voor een regiment.

Een van deze nieuwe kazernes werd geprojecteerd op een stuk heide langs de Amersfoortsestraatweg, in het zuidoosten van de gemeente Bussum. Het terrein, eigendom van het ministerie van Defensie, was in gebruik als infanterie- en pionierterrein voor het in de legerplaats Laren (later Crailo) gelegerde kaderbataljon. De kazerne met de naam Kolonel Palmkazerne kwam in 1939 gereed, maar werd na de capitulatie van het Nederlands leger in mei 1940 door de Duitsers in gebruik genomen. In



BUURTSCHAP CRAILO

■ Artist impression van de wijk in aanbouw.



■ Kolonel Palmkazerne bij de opening in 1939.

november 1944 werd de kazerne na een geallieerd bombardement voor de Duitsers onbewoonbaar. Vanaf 1950 was de staf van het Commando Luchtverdediging in Bussum gelegerd en tussen 1952 en 1960 was de kazerne in gebruik bij de luchtdoelartillerie. In 1957 werd de Palmkazerne door een ramp getroffen. Een Super Sabre F-100 straaljager van het op de vliegbasis Soesterberg gelegerde squadron stortte neer op de kazerne. De schade aan de gebouwen kon worden hersteld. Erger was dat er vijf doden te betreuren waren. Zestien militairen raakten gewond, waarvan twee ernstig.

Vanaf 1960 was het Depot Intendance de nieuwe bewoner van de Palmkazerne. Het Larense deel kreeg de naam 'Legerplaats Crailo' en bood plaats aan een afdeling van de Mobiele Colonie. In 1993 werd het overgenomen door het ministerie van WVC als opvangcentrum voor asielzoekers.

Klaas Oosterom

Bron: Chris Leenders, 'Van legerplaats tot groen woon- en werkgebied? Het beoogde hergebruik van de Kolonel Palmkazerne', Bussums Historisch Tijdschrift jaargang 28 nummer 1 (mei 2012).



■ Een kampstraat in Kamp Laren.



■ Kamp Laren met houten barakken.



■ Plek waar straaljager neerstortte.